

Et svar og et ubesvart spørsmål

Innlegget mitt i juli om menneskets åndelige dimensjon berørte tydeligvis mange, og responsene var overveiende positive. Dette er et tilsvar til Sondre Risholm Liverøds svar i august. Innlegget mitt var imidlertid adressert direkte til ledelsen ved Psykologisk institutt i Oslo. Fra den kanten har det til nå vært stille.

TEKST

Lina Søreide

PUBLISERT 5. november 2011

EKSISTENSIELT: Hva om klienten kommer med en ballast med religiøst innhold, på både godt og vondt? Hvordan skal vi tolke denne? Som en unnvikende atferd klienten ikke er tjent med på sikt? Kan dette i så fall kalles en ikke-dømmende holdning? spør Lina Søreide.

Illustrasjon: Detalj fra taket i Khorra-kirken, Istanbul. Foto: Arne Olav L. Hageberg

DEBATT: ÅNDELIGHET

Hvordan skal kommende psykologer utvikle blikk og forståelse for klientens åndelige og eksistensielle behov når disse gis så lite rom på profesjonsprogrammet? spurte Søreide i juliutgaven. Her svarer hun Sondre Risholm Liverød, som i august stilte seg kritisk til hva religionene kan tilby.

Sondre Risholm Liverød sympatiserer med mine oppfordringer om økt rom for menneskets åndelige dimensjon i profesjonsutdanningen, men når begrepet religion kommer inn i bildet, reagerer han i kraft av sin ateistiske livsholdning. Jeg opplever vel at hans argumentasjon ikke helt treffer innholdet i mitt debattinnlegg.

«Det å finne mening i en religiøs tro er menneskelig, og bør ikke avskrives som en unnvikelsesmanøver, men utforskes med et åpent sinn fra psykologens side»

Liverød trekker frem evidens for at samfunn blir mer velstående, stabile og demokratiske i takt med sekulariseringen. I hvilken retning årsakspilen går her, er vel ikke helt tydelig. Og det kan fortsatt hende at mennesker i et sekularisert samfunn har like store behov, om ikke større, for å finne mening – og å møtes på dette i terapirommet. Liverød snakker om velstand, men det overlapper ikke med lykke. Vi har ikke blitt lykkeligere i takt med sekulariseringen. Gjennom de siste 15 årene har de fleste nordmenn blitt rikere, men ikke lykkeligere. Derimot ser vi en økning i flere psykiske lidelser i vårt sekulariserte samfunn. Særlig blant unge nordmenn sees en økning i sykemeldinger grunnet psykiske lidelser. Jeg sier ikke dermed at fraværet av religion er årsaken til dette, men kan hende et fravær av opplevd mening?

Påbud inn på pensum

Sigrun Tømmerås viser til debatten på bloggen sin (<http://stomm-blog.blogspot.com/search/label/Religion>) og mener som Liverød og meg at religionens nedbrytende påbudsfilosofi bør inn på pensum i profesjonsutdanningen. Men i motsetning til Liverød vektlegger hun at dersom psykologen stanser opp ved en svart-hvitt-tenkning, medfører det i praksis at klienten får valget mellom enten en destruktiv religiøsitet eller ingen tro. Er dette en praksis som åpner opp og gir rom for klientens meningsskapning?

Liverød skriver: «Om makt skaper frykt og underkastelse i forholdet mellom Gud og mennesket, står det religiøse språkspeilet i direkte motsetning til den ikke-dømmende og åpne undersøkelsen som tilstrebes i psykoterapi.»

Jeg er dypt enig i at man skal være oppmerksom på den skaden en dømmende holdning hos psykologen kan ha for klienten. Nettopp derfor undres jeg: Hva om klienten kommer med en ballast med religiøst innhold, på både godt og vondt? Hvordan vil Liverød tolke denne klientens åndelige ballast? Som en unnvikende atferd klienten ikke er tjent med på sikt? Kan dette i så fall kalles en ikke-dømmende holdning? Her opplever jeg at Liverød argumenterer mot seg selv.

Åpen utforskning

Når Liverød trekker frem forfatteren og terapeuten Irvin D. Yaloms syn på religion som noe som oppstår for å lindre eksistensiell angst, opplever jeg at han indirekte omtaler mennesker med en religiøs tro som flyktende fra følelsesmessig ubehag og som svakere enn andre. Til dette har jeg to kommentarer: Å tro innebærer også å tvile. Tro er *ikke* fravær av eksistensiell angst. Og videre, hvor mye av alt det andre vi gjør her i livet, handler ikke nettopp om å lindre vår eksistensielle angst? Vi fyller opp hverdagen med planer, får orden i huset, går på byen, shopper, samtaler med venner, leser bøker, søker roen i naturen, fordyper oss i jobben ... Alt dette er menneskelig og kan i terapi utforskes som innfallsporter til klientens meningsskapning. På samme måte er det å finne mening i en religiøs tro menneskelig, og bør ikke avskrives som en unnvikelsesmanøver, men utforskes med et åpent sinn fra psykologens side.

Jeg tror vel egentlig at Liverød og jeg er enige om at idealet er en ikke-dømmende og åpen holdning hos psykologen i møte med menneskets åndelige dimensjon. Det som imidlertid bekymrer meg mer, er stillheten fra Psykologisk institutt i denne debatten – en stillhet som forteller meg at man ikke tar på alvor spørsmålet som fortsatt står ubesvart: Hvordan skal fremtidige psykologer lære å gi rom for klientens åndelige dimensjon når denne ikke gis rom i profesjonsutdanningen?

lina.soreide@gmail.com

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 48, nummer 11, 2011, side

TEKST

Lina Søreide